

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ АГРАРНИХ НАУК
ІНСТИТУТ АГРАРНОЇ ЕКОНОМІКИ
НАУКОВО-КОНСУЛЬТАЦІЙНИЙ ЦЕНТР**

СХВАЛЕНО

на засіданні Вченої ради
ННЦ «Інститут аграрної економіки».
Протокол № 6
від "9" червня 2020 року

ЗАТВЕРДЖУЮ

директор ННЦ «Інститут аграрної
економіки», академік НААН

Ю.О. Лупенко

**РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
«Фахова іноземна мова»**

Галузь знань	05 - Соціальні та поведінкові науки» 07 - Управління та адміністрування
Спеціальність	051 Економіка 076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність.
Рівень вищої освіти Тип дисципліни	Третій (освітньо-науковий) рівень Обов'язкова

Кількість кредитів ECTS — 6
Рік навчання – перший
Семестр – I (перший)
Форма підсумкового контролю – іспит
Форма навчання – денна, вечірня
Мова викладання – німецька

Розробник програми і викладач дисципліни:

Пилипенко О.П., к.пед.н., доцент, старший науковий співробітник відділу підприємництва, кооперації та агропромислової інтеграції ННЦ «Інститут аграрної економіки»

Київ -2020

1. Загальна інформація про навчальну дисципліну	
Повна назва навчальної дисципліни	«Фахова іноземна мова»
Повна офіційна назва закладу вищої освіти	Національна академія аграрних наук Інститут аграрної економіки
Розробник	Пилипенко Олена Петрівна, pilipenko.helena@gmail.com
Рівень вищої освіти	Третій (освітньо-науковий) рівень
Семестр вивчення навчальної дисципліни	1 семестр 1 року навчання
Обсяг навчальної дисципліни	6 кредитів ЄКТС / 180 годин, з яких 8 годин – лекції, 132 годин – практичні заняття, 32 години – самостійна робота
Мова викладання	німецька
Викладач	Пилипенко Олена Петрівна, кандидат педагогічних наук, доцент
2. Місце навчальної дисципліни в освітній програмі	
Статус дисципліни	обов'язковий компонент, нормативна навчальна дисципліна ОК 01 ННД
Передумови для вивчення дисципліни	Другий рівень вищої освіти (диплом магістра) Аспірант повинен володіти демонструвати навички і вміння вільного опанування усних і письмових фахових, загальнонаукових дискурсів; досконало спілкуватися на науково-академічну тематику і загальні/повсякденні теми. Аспірант має вивчати лінгвокультурні особливості наукової англійської, німецької, французької мов (в залежності від мови викладання) з метою ефективного сприймання специфіки науково-академічних текстів. Аспірант повинен розвивати та вдосконалювати мовленнєві компетентності, що мають відповідати рівню володіння іноземною мовою С1.
Додаткові умови	Додаткові умови відсутні
Обмеження	Обмеження відсутні.
3. Мета навчальної дисципліни	
Мета: розвиток мовленнєвих компетентностей, які відповідають рівню досвідченого користувача іноземної мови, а саме, формування навичок і вмінь, які забезпечують необхідне для науковця вільне розуміння усних і письмових наукових текстів, а також вільне та ефективне висловлення і спілкування як на науково-академічні теми, так і на загальні / повсякденні теми в усній та письмовій формах.	
4. Зміст навчальної дисципліни	
1-й модульний цикл «Літературна мова та науковий дискурс: спільне і	

відмінне»

Тема 1. Лінгвокультурні характеристики наукових дискурсів німецької мови.

Поняття «інтелектуального стилю»

Тема 2. Переклад фахових текстів. Перекладацька еквівалентність та перекладацькі трансформації. Редагування наукових перекладів.

2-й модульний цикл «Читання наукового тексту»

Тема 3. Особливості жанрів сучасного наукового дискурсу.

Тема 4. Шляхи до ефективного розуміння прочитаного. Глибинне розуміння тексту: підтекст та імплікації.

3-й модульний цикл «Науково-академічне письмо»

Тема 5. Писемний науковий дискурс: жанри, структура, аргументація, риторика, етикет.

Тема 6. Редагування наукових текстів.

4-й модульний цикл «Аудіювання та усне мовлення (монологічне та діалогічне)»

Тема 7. Аудіювання та говоріння: два боки однієї медалі. Специфіка монологічного та діалогічного мовлення, усного наукового та повсякденного спілкування.

Тема 8. Публічні промови та наукові доповіді на конференціях: ключі до успіху

5. Очікувані результати навчання навчальної дисципліни

У результаті вивчення навчальної дисципліни аспірант повинен знати:

- базові поняття та категорії граматики, лексикології та стилістики іноземної мови, зокрема граматичних структур, синтаксичної організації наукового тексту;
- широкий діапазон словникового запасу (у т.ч. термінології) науково-академічного та професійного характеру, жанри та основні риторичні фігури й етикетні особливості наукового дискурсу;
- структурні, змістові та риторичні риси іншомовних текстів різних жанрів, принципи пошуку головних ідей та ключових слів;
- принципи організації та структурування іншомовного наукового писемного тексту - параграфи, заголовки, засоби когезії та когерентності (логічні конектори тощо);
- принципи переглядового та глибинного читання фахових і загальнонаукових текстів, виявлення головної ідеї тексту та ключових слів;
- способи пошуку імплікацій та підтексту;
- основні принципи та способи й методи усного та письмового перекладу у професійній сфері з іноземної мови на рідну та навпаки;
- принципи тлумачення даних;
- укладання анотації, написання тез конференцій, підготовка стендових доповідей, наукових статей різних жанрів, доповідей, резюме/CV та супровідних листів, есе, подань на грант(и);
- основи практичної фонетики іноземних мов для правильної вимови,
- принципи глобального та детального аудіювання;
- особливості монологічного та діалогічного мовлення (специфіку розпитування та пошуку інформації, відповідей на запитання, контраргументації, коментування тощо, основи публічного виступу (презентації, лекції тощо), етикет усного спілкування відповідною іноземною мовою).

вміти:

- читати фахові та загальнонаукові тексти
- 1) шляхом швидкого перегляду великого масиву інформації іноземною

шукати і знаходити певну інформацію у тексті і виділяти головні теми;

2) з метою глибинного розуміння підтексту та імплікацій;

- розуміти головну ідею тексту;
- визначати ключові слова та поняття наукової праці;
- структурувати іншомовний писемний текст (параграфи, заголовки, використовуючи засоби когезії та когерентності, як-от: засоби зв'язку (логічні конектори) тощо;
- детально розуміти складні тексти науково-академічного характеру, як безпосередньо пов'язані зі сферою науково-дослідницької роботи аспіранта, так і пов'язані з іншими науковими сферами;
- розуміти і вирізняти особливості різних жанрів текстів у культурно-мовному контексті, що вивчається (наукова і науково-популярна статті, звіт, рецензія, резюме, анотація, стендова доповідь, опис експериментів і схем, кореспонденція, блог, Інтернет-форум, інструкції тощо);
- перекладати з іноземної мови на українську та навпаки з урахуванням особливостей системно-структурної будови обох мов, граматичних і лексичних трансформацій, жанрової та фахової специфіки;
- здійснювати усний і письмовий переклад з іноземної мови, використовуючи знання таких методів і способів перекладу як аналогі, перекладацькі трансформації, компенсація втрат, багатозначність слів, псевдо-друзі перекладача, термінологія рідною мовою тощо;
- редагувати іншомовні наукові тексти різних жанрів;
- трансформувати графічну інформацію у словесну (опис таблиць, графіків, схем, процесів тощо), тлумачити та порівнювати таблиці, графіки й схеми;
- ефективно користуватися логічними сполучниками (конекторами);
- організовувати текст як послідовність абзаців;
- правильно наводити цитати;
- правильно укладати бібліографію;
- писати резюме/CV і супровідний лист згідно з усталеними правилами, які існують у відповідній країні (країнах) вивчення іноземної мови;
- писати іноземною мовою анотації і резюме;
- писати іноземною мовою тези конференцій;
- створювати стендові доповіді;
- продукувати якісні наукові статті різних жанрів у сукупності таких їх складників як огляд літератури, вступ і висновки, матеріал і методи дослідження, експеримент чи польові дослідження, результати дослідження (а також анотацію та подяку як компоненти статті);
- писати іноземною мовою есе, пропозиції/подання на грант(и) з тематики дослідження;
- ефективно сприймати інформацію на слух, розуміти у цілому та детально:
 - o розгорнуті монологічні висловлювання носіїв мови, як пов'язаних безпосередньо зі сферою науково-дослідницької роботи аспіранта, так і пов'язаних з іншими сферами науки і суспільного життя;
 - o діалогічне мовлення, включно з вмінням слідкувати за дискусією, обміном інформацією, обговоренням процесів, проблем і результатів дослідження тощо;
- розуміти автентичний матеріал з мовцями, які мають різні акценти;
- вести діалог іноземною мовою як на теми загального, так і науково-академічного характеру. При цьому наголос робиться як на вмінні спілкуватися з

носіями мови, враховуючи іншу мовленнєву поведінку і культуру, так і вміння отримувати потрібну інформацію у розмові, підсумовувати інформацію, дискутувати, висловлювати іншу, відмінну точку зору, аргументувати свою позицію чи бачення предмета дискусії тощо;

- висловлювати думки у монологічній формі;
- виступати з презентацією перед аудиторією, причому аспірант має усно обґрунтувати вибір теми, контекст проблематики та цілі дослідження, матеріал, методи і напрямки дослідження, очікувані результати тощо, спираючись на візуальний ряд у форматі PowerPoint, правильно вимовляти слова іноземною мовою та адекватно інтонувати усні висловлювання.

6. Роль навчальної дисципліни у досягненні програмних результатів Завдання навчальної дисципліни ННД.01 «Іноземна мова професійного спрямування для підготовки аспірантів до рівня загальноєвропейського стандарту володіння мовою С1» полягає у формуванні та набуття таких компетентностей: загальні компетентності: ЗК1-8, 10-12 (відповідно до переліку загальних компетентностей ОНП); фахові компетентності: ФК 1-8, 11-22, 24-27 (відповідно до переліку фахових компетентностей ОНП). Програмні результати навчання ПРН1.3, ПРН 1.5, ПРН2.1, ПРН3.1, ПРН 3.2, ПРН 3.3., ПРН 3.4, ПРН 4.1, ПРН 4.4. (відповідно до переліку програмних результатів навчання ОНП).

7. Види навчальних занять та навчальної діяльності

7.1 Види навчальних занять

Видами навчальних занять при вивченні дисципліни є лекції (Л), практичні (індивідуальні) заняття (П) та самостійна робота (С).

Навчально-тематичний план лекцій і практичних занять

1, 2 семестри 1 року навчання			
Назва теми	Кількість годин		
	л	п	с
Тема 1. Літературна мова та науковий дискурс: спільне і відмінне.	2	50	4
Тема 2. Читання наукового тексту.	2	50	4
Тема 3. Науково-академічне письмо.	2	20	16
Тема 4. Аудіювання та усне мовлення (монологічне та діалогічне).	2	20	8
	8	140	32
Усього		180	

Змістовий модуль 1

Тема 1

Л 1

Літературна мова та науковий дискурс: спільне і відмінне.

1.1. Лінгвокультурні характеристики наукових дискурсів української, англійської, німецької та французької мов. Поняття “інтелектуального стилю.”

1.2. Переклад фахових текстів. Перекладацька еквівалентність та перекладацькі трансформації. Редагування наукових перекладів.

П 1

1.3. Наукова та літературна мова: граматики, стиль, вокабуляр. Синоніми, антоніми. Омоніми, пароніми. Контекст, багатозначні слова та псевдо-друзі перекладача.

1.4. Огляд артиклів та їх вживання. Переклад артиклів.

1.5. Мовні засоби вираження кількості. Запозичення при утворенні множини.

1.6. Неправильні дієслова.

1.7. Лінійність та дигресивність. Компресія. Логічні конектори.

1.8. Заперечення. Особливості його перекладу. Імпліцитне заперечення у мові науки.

1.9. Порівняння та протиставлення. Імплікації.

1.10. Передача додаткової інформації. Імплікації.

1.11. Огляд системи часів. Узгодження часів. Переклад часових форм дієслів.

1.12. Пасив та актив та їх переклад. Імплікації.

1.13. Авторське “я” у мові науки та “політично коректна” мова. Їх відтворення українською мовою.

1.14. Висловлення ймовірності. Модальні дієслова та їх еквіваленти.

Модальність у мові науки та у загальнонародній мові. Імплікації.

1.15. Огляд безособових форм дієслова. Дієприкметник та інфінітив. Типові конструкції та звороти мови науки.

1.16. Пасив та актив та їх переклад. Імплікації.

1.17. Авторське “я” у мові науки та “політично коректна” мова. Їх відтворення українською мовою.

1.18. Висловлення ймовірності. Модальні дієслова та їх еквіваленти.

Модальність у мові науки та у загальнонародній мові. Імплікації.

1.19. Огляд безособових форм дієслова. Дієприкметник та інфінітив. Типові конструкції та звороти мови науки.

1.20. Умовний спосіб дієслова. Форми та вживання.

1.21. Емфаза та способи її перекладу. Метафора у мові науки. Гумор у науковому дискурсі.

1.22. Словотвір. Суфікси та префікси, їх переклад українською мовою.

1.23. Неологізми наукового дискурсу та їх відтворення українською мовою.

1.24. Науковий та професійний сленг.

1.25. Поточна контрольна робота.

1.26. Модульна контрольна робота № 1.

Змістовий модуль 2

Тема 2

Л-2

Читання наукового тексту.

- 2.1. Особливості жанрів сучасного наукового дискурсу.
- 2.2. Шляхи до ефективного розуміння прочитаного. Глибинне розуміння тексту: підтекст та імплікації.

П 2

- 2.3. Читання: ознайомлювальне, оглядове, прогностичне. Швидкий перегляд великих за обсягом наукових текстів. Розуміння структурованих текстів.
- 2.4. Ключові слова тексту.
- 2.5. Розпізнавання підтексту та імплікацій.
- 2.6. Абзаци (параграфи), заголовки, засоби когезії та когерентності (логічні конектори тощо).
- 2.7. Практика вибору однієї відповіді з багатьох варіантів як метод перевірки розуміння тексту. Практика пошуку адекватних назв для абзців як метод перевірки розуміння тексту. Практика відповідей *Так/Ні/Не дано* як метод перевірки розуміння тексту. Практика заповнення пропусків як метод перевірки розуміння тексту.
- 2.8. Поняття інтертекстуальності. Плагіат. Особливості цитування. Порівняння перехресних посилань.
- 2.9. Розуміння текстів, які представляють різні думки чи теорії.
- 2.10. Розуміння різних типів анотацій, резюме та наукових пропозицій.
- 2.11. Розуміння різних типів анотацій і пов'язаних статей.
- 2.12. Розуміння таких частин статті, як: вступ, результати, обговорення і висновки.
- 2.13. Візуально-риторичні засоби наукового дискурсу.
- 2.14. Тлумачення таблиць, графіків, схем тощо.
- 2.15. Розуміння описових текстів і звітів, які ілюструють графічну інформацію (включно зі стендовим звітом).
- 2.16. Читання блогів і текстів на наукових інтернет-форумах.
- 2.17. Читання наукової кореспонденції.
- 2.18. Порівняння статей і тез конференцій, власне наукових і науково-популярних статей.
- 2.19. Специфіка звітів, та рецензій.
- 2.20. Специфіка резюме та анотацій, стендових доповідей, кейсів.
- 2.21. Поточна контрольна робота. Модульна контрольна робота № 2

Змістовий модуль 3

Тема 3

Науково-академічне письмо.

Л 3

- 3.1. Писемний науковий дискурс: жанри, структура, аргументація, риторика, етикет.

- 3.2. Редагування наукових текстів.
- П 3
- 3.3. Жанрове розмаїття писемного наукового дискурсу.
- 3.4. Текст як послідовність абзаців. Заголовки і підзаголовки.
- 3.5. Логічні сполучники (конектори). Засоби орієнтації аудиторії щодо загальної побудови тексту.
- 3.6. Інтертекстуальність та плагіат. Коректне цитування. Способи посилання на джерела і цитати.
- 3.7. Укладання огляду прочитаної літератури та бібліографії.
- 3.8. Елементи наукової аргументації. Типи есе.
- 3.9. Стислий виклад змісту тексту. Написання анотації до статті(у т.ч. на основі рекомендацій та обмеження на кількість слів).
- 3.10. Описи, класифікації, дефініції, приклади, кейси у науковому дискурсі: що і як.
- 3.11. Написання вступу, результатів, обговорення та висновків статті. Опис методів та матеріалів наукового дослідження.
- 3.12. Переведення графічної інформації у словесну (опис таблиць, графіків, схем, процесів тощо). Тлумачення і порівняння таблиць, графіків, схем. Укладання графіку, таблиці чи стендового звіту (доповіді), пов'язаних із власним дослідженням. Опис експерименту, графіка чи процесу.
- 3.13. Короткий виклад наукової пропозиції/подання на грант.
- 3.14. Укладання резюме. Написання мотиваційного листа.
- 3.15. Огляд способів організації довгих виступів і письмових текстів в залежності від ситуації, адресата, способу комунікації та інших чинників. Етикет писемної наукової комунікації.
- 3.16. Письмова участь у наукових форумах та блогах в Інтернеті.
- 3.17. Поточна контрольна робота.
- 3.18. Модульна контрольна робота № 3. Написання есе з аргументацією «за» і «проти» на задану тему.

Змістовий модуль 4

Тема 4

Л 4

Аудіювання та усне мовлення (монологічне та діалогічне).

4.1. Аудіювання та говоріння: два боки однієї медалі. Специфіка монологічного та діалогічного мовлення, усного наукового та повсякденного спілкування.

4.2. Публічні промови та наукові доповіді на конференціях: ключі до успіху.

П-4

4.3. Корективний фонетичний експрес-курс.

4.4. Рівні розуміння аудіотексту:

- буквальне(поверхове)значення;
- глибинне ситуативне значення.

Розуміння основної ідеї.

- 4.5. Аудіювання: слів, фраз, надфразових єдностей, мікродіалогів, коротких та розлогих текстів. Практика вибору однієї відповіді з багатьох варіантів як метод перевірки розуміння прослуханого тексту. Заповнення пропусків в таблицях і графіках під час слухання як метод перевірки розуміння прослуханого тексту. Практика відповідей Так/Ні/Не дано як метод перевірки розуміння прослуханого тексту.
- 4.6. Слухання і розуміння розповідей мовців про їхні освіту, професійний досвід і майбутні плани.
- 4.7. Слухання мовців, які представляють свої результати та їхню обґрунтованість. Слухання порад і коментарів щодо написання вступу, результатів, дискусії та висновків статті. Слухання мовців, які обговорюють анотації, написані для різних цілей. Типи логічних помилок. Псевдоаргументація.
- 4.8. Слухання порад експертів щодо вимог до гарної презентації. Слухання (і перегляд) презентацій різних мовців з наукової тематики в засобах масової інформації та коментарів щодо них. Слухання коротких дискусій, в яких мовці обґрунтовують власну точку зору.
- 4.9. Слухання мовців, які описують предмети та пояснюють процеси, графіки чи стендові доповіді.
- 4.10. Розповідь про свої освіту, професійний досвід, навички та інтереси. Вживання засобів орієнтування аудиторії щодо загальної побудови виступу. Підготована розповідь (усна презентація) про власне наукове дослідження і участь в обговоренні презентацій інших аспірантів. Вживання засобів орієнтування аудиторії щодо загальної побудови виступу.
- 4.11. Обговорення різних суперечливих наукових проблем (у форматі опозиції: один мовець аргументує “за”, а інший аргументує “проти”).
- 4.12. Поточна контрольна робота.
- 4.13. Модульна контрольна робота №4.

7.2 Види навчальної діяльності

Підготовка до лекцій.

Підготовка до практичних занять.

Підготовка до виконання індивідуальних завдань.

Проведення самостійної роботи за модулями.

Підготовка до іспиту.

Написання іноземною мовою анотації / статті / наукової пропозиції за тематикою дослідження або подання на науковий грант.

Написання письмової рецензії на прочитану книгу або серію статей за темою дисертації з урахуванням опанованого матеріалу курсу.

8. Методи викладання

Модульне навчання. Лекції-візуалізації. Інтерактивні лекції. Обговорення-дискусії. Проблемно-пошукові методи. Міждисциплінарний підхід в навчальному процесі

9. Методи та критерії оцінювання
9.1. Критерії оцінювання

Оцінка	Визначення	Національна шкала Оцінювання	Рейтингова бальна шкала оцінювання
ВІДМІННО	Відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок	5,0 (відмінно)	90 <RD <100
ДОБРЕ	в цілому правильна робота з певною кількістю помилок	4,0 (добре)	74 <RD < 89
ЗАДОВІЛЬНО	Виконання задовольняє мінімальні критерії	3,0 (задовільно)	60 <RD < 73
НЕЗАДОВІЛЬНО	Можливе повторне складання	2 (незадовільно)	35 <RD < 59
НЕЗАДОВІЛЬНО	Необхідний повторний курс з навчальної дисципліни	2 (незадовільно)	RD < 35
Форма підсумкового контролю – іспит			

9.2 Методи поточного формативного оцінювання
За дисципліною передбачені такі метоекспрес-контроль (опитування та усне опитування), настанови викладача практичних завдань, перевірка, обговорення
9.3 Методи підсумкового сумативного оцінювання
Оцінювання окремих видів виконаної аспірантом навчальної роботи і набутих знань та умінь здійснюється в балах відповідно до таблиці 1:

Модуль 1	
Вид навчальної роботи	Максимальна кількість балів
Написання тесту за лекціями	10

Ведення термінологічного словника	60
Виконання поточних тестів (2x10)	20
Аспірант допускається до модульної контрольної роботи за умовинаявності 60 балів	
Виконання модульної контрольної роботи	10
Підсумкова семестрова модульна рейтингова оцінка	100

Модуль 2	
Вид навчальної роботи	Максимальна кількість балів
Написання тесту за лекціями	10
Ведення термінологічного словника	60
Виконання поточних тестів (2x10)	20
Аспірант допускається до модульної контрольної роботи за умовинаявності 60 балів	
Виконання модульної контрольної роботи	10
Підсумкова семестрова модульна рейтингова оцінка	100

Модуль 3	
Вид навчальної роботи	Максимальна кількість балів
Написання тесту за лекціями	10
Написання наукової статті	35
Письмова рецензія іноземною мовою на прочитану книгу або серію статей за темою дисертації	
Виконання поточних тестів (1x10)	10
Аспірант допускається до модульної контрольної роботи за умовинаявності 60 балів	
Виконання модульної контрольної роботи	10
Підсумкова семестрова модульна рейтингова оцінка	100

Модуль 4	
Вид навчальної роботи	Максимальна кількість балів
Написання тесту за лекціями	10

Усна презентація теми і завдань дослідження іноземною мовою (за допомогою PowerPoint).	70
Виконання поточних тестів (1x10)	10
<i>Аспірант допускається до модульної контрольної роботи за умовинаявності60 балів</i>	
Виконання модульної контрольної роботи	10
Підсумкова семестрова модульна рейтингова оцінка	100

Оцінювання протягом семестру проводиться у формі усних опитувань, дискусій, перевірки виконання індивідуальних завдань письмового тестування та проведення поточних та модульних контрольних робіт. Оцінювання аспіранта здійснюється таким чином:

1. Експрес-контроль - 30 балів.
2. Практичні (індивідуальні заняття) та самостійна робота - 30 балів.
3. Іспит - 40 балів.

Заохочувальні та штрафні бали:

1. Відсутність на лекції без поважних причин - (-) 2 бали.
2. Відсутність на практичних (індивідуальних) заняттях без поважних причин (-) 2 бали.

Підготовка публікації до друку та/або виступу на конференції (+) 10 балів

10. Ресурсне забезпечення навчальної дисципліни

10.1 Засоби навчання	Навчальний процес потребує використання мультимедіа, друкованих та електронних освітніх ресурсів.
10.2 Інформаційне та навчально-методичне забезпечення	<p>Основна література</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Бориско Н. Ф. Deutsch für Fortgeschrittene Niveau C. - К.: ООО «ІП Логос-М», 2010. - 528 с. <p>Допоміжна література</p> <ol style="list-style-type: none"> 2. Deutsch : Mittel zur Entwicklung der Sprechfertigkeiten für Aspiranten, Magistranden und wissenschaftliche Mitarbeiter / сост. О. М. Зюзенкова [и др.]. - Мн. : БГУИР, 2009. - 82 с. 3. Dreyer H., Schmitt R. Lehr- und Übungsbuch der deutschen Grammatik. - Max Hueber Verlag, 2001. - 370 S. 4. GRAMMIS 2.0. Das grammatische Informationssystem des Instituts für deutsche Sprache. Online. http://hypermedia.ids-mannheim.de/index.html

	<p>5. Prüfungstraining Daf: Goethe-Zertifikat C1. - Übungsbuch mit CDs (2) (German Edition). - Cornelsen Verlag GmbH &Co, 2009.</p> <p>6. Prüfungstraining Daf: Goethe-Zertifikat B2. - Übungsbuch mit CDs (2) (German Edition). - Cornelsen Verlag GmbH &Co, 2009.</p> <p>7. Raven S., Buscha A. Erkundungen Deutsch als Fremdsprache. KOMPAKT C1: Integriertes Kurs und Arbeitsbuch. - 2010.</p> <p>8. Swick E. German Grammar Drills. - McGraw-Hill Education, 2012.</p> <p>9. Swick E. Practice Makes Perfect: Complete German Grammar, 2011.</p> <p>10. Themen aktuell 1-3. - Max Hueber Verlag, 2003.</p> <p>11. Базовий тематичний німецько-український словник / за ред. Карпусь А.К., Кудіної О.Ф. - К.: Ленвіт, 1998.</p> <p>12. Бориско Н.Ф. Deutsch ohne Probleme: в 2 т. - К.: Логос, 2000. - 480 с.</p> <p>13. Бочко Г.П., Кудіна О.Ф. Українсько-німецький розмовник. - К.: Освіта, 1998.</p> <p>14. Паремская Д.А. Практическая грамматика (немецкий язык): учеб. пособие. - Мн.: Высш. шк., 2001. - 350 с.</p>
--	---